

Snublesteiner og antisemittisme

ET UNDERVISNINGSSOPPLEGG
SOM KAN TILPASSES **DITT NÆRMILJØ**

Dette undervisningsopplegget er et kostnadsfritt tilbud til skoler og andre aktører. Oppleggene er utarbeidet i samarbeid mellom Nansen Fredssenter og Jødisk Museum i Oslo

Undervisningsopplegget ligger tilgjengelig på Nansen Fredssenter sin nettside (peace.no) og på snublestein.no.

Ta gjerne kontakt ved spørsmål.

Dette undervisningsopplegget legger opp til at man kan lage og gjennomføre en byvandring i sitt nærområde, knyttet til Holocaust og de jødiske ofrene i Norge.

Videre i opplegget står beskrivelse over hvordan man går frem med dette, med konkrete aktiviteter og andre anbefalinger.

Et eksempel-opplegg lagd for Lillehammer (gjennomført med elever gjennom flere år), finnes på Nansen Fredssenter sine nettsider.

Til deg som skal bruke dette undervisningsopplegget

Seks millioner jøder ble drept under Holocaust, men antisemittisk tankegodt har også en lang historie før andre verdenskrig. Antisemittisme – fordommer, aggresjon og hat mot jøder – forsvant heller ikke med krigens slutt og Nazi-Tysklands fall. Tilsvarende vet vi som bor i Norge i dag mye om hvordan jødene ble deportert og drept under Holocaust, men kanskje mindre om hvordan enkeltmenneskene levde som lærere, husmødre, barn, rike, fattige, med minner og drømmer for fremtiden.

Gjennom bruk av dette undervisningsopplegget vil lærere og elever få verktøy til å snakke om Holocaust og antisemittisme. Hensikten er å fremheve enkeltmenneskene blant ofrene, samt utforske tankemønstrene som ligger til grunn for antisemittisme. Til tross for at avstanden er stor mellom nazistenes utrydningsleire og norske skolegårder, brukes også i dag ordet «jøde» som skjellsord.

FORMÅL

Målsetningen med dette undervisningstilbudet er tredelt:

- Sette søkelys på Holocaust og antisemittisme i et lokalhistorisk perspektiv
- Synliggjøre fordommene og gruppefiendtligheten som lå til grunn for Holocaust og antisemittisme, og knytte dette til gruppeformer i dagens Norge
- Skape et samtalefellesskap som stimulerer elever til å forstå hverandre og bryte ned skillelinjer

MÅLGRUPPE

Målgruppen for undervisningsopplegget er 9. og 10. trinn på ungdomsskoler. Selv om målgruppen er 9. og 10. trinn så er undervisningsopplegget utviklet slik at det enkelt kan tilpasses alder, kunnskapsnivå, klassens egenart, og lokalsamfunn. Andre interesserte kan også benytte undervisningsopplegget.

FAGLIG RELEVANS

Undervisningsopplegget støtter opp under prinsippet om sosial læring og utvikling, og det passer fint til arbeid med de tverrfaglige temaene Folkehelse og livsmestring samt Demokrati og medborgerskap. Byvandringen er en konkret mulighet for arbeid med verdigrunnlaget i læreplanverket, slik det er utdypet i overordnet del av fagfornyelsen.

Opplegget treffer spesielt kjerneelementene i fagene samfunnsfag, norsk og KRLE. Stikkord: alternativ opplæringsarena, nærhetsprinsipp, perspektivmangfold, medborgerskap, historisk empati og kritisk tenkning.

ESTIMERT TIDSBRUK

Byvandringen er estimert til mellom 75–90 minutter. Dette inkluderer ikke vandretid til og mellom postene.

DIALOGISK TENKNING

Til grunn for undervisningsopplegget ligger dialogisk metode. Et viktig prinsipp i dialogen er at alle snakker på vegne av seg selv og deler sine erfaringer og tanker. Derfor oppfordrer vi lærere til å sette elevenes erfaringer, meninger og kunnskap i sentrum.

En fin måte å gjøre dette på er å stille åpne spørsmål som for eksempel «Hva betyr ... for deg?», «Hva er grunnen til at du mener det?», «Hvordan følte du deg i den situasjonen?», «Hva tenker du om ...?».

Samtidig er det noen budskap vi ønsker at elevene skal sitte igjen med. Disse er samlet under hver del i opplegget.

Kilder til mer informasjon om antisemittisme, snublesteiner og dialog

[Antisemittisme – før og nå](http://antisemittismeforogna.no) (antisemittismeforogna.no)

[HL-senteret](http://hlsenteret.no) – om Holocaust og antisemittisme (hlsenteret.no)

[Dembra](http://dembra.no) – om gruppefiendtlighet (dembra.no)

[Snublestein.no](http://snublestein.no) – om snublesteinsprosjektet

[Nansen Fredssenter](http://peace.no) – om dialog (peace.no)

2

BYVANDRING

BYVANDRING OM SNUBLESTEINER

Introduksjon

Under byvandringen knyttes historien om Holocaust og antisemittisme sammen med elevenes refleksjoner om identitet, fordommer, og hvordan enkeltindividets ansvar og handlinger påvirker fellesskapet. **Hva betyr det å være en god medborger?**

Vandreruten i egen by må lærer selv planlegge. Dette opplegget tilbyr en ramme med tre poster og tilhørende øvelser som engasjerer elevene underveis.

Post 1 inkluderer oppstart og øvelsen «12 utsagn»

Post 2 inkluderer øvelsen «Hviskeleken»

Post 3 inkluderer øvelsen «Fire hjørner» samt en avslutning.

I kjernen av byvandringen ligger fortellingene om jødene, alle postene legger opp til beretninger relatert til de jødiske ofrene for Holocaust i Norge. Det legges derfor opp til at ett eller flere av stoppene skal være knyttet til snublesteiner.

I tillegg til de tre postene med tilhørende øvelser oppfordres også lærere til å legge til poster og øvelser under vandringen om ønskelig. Andre poster som kan legges til vandreruten er minnesteder knyttet til andre verdenskrig, ofre for nazismen eller nynazismen, eksempelvis minnesmerker etter 22. juli. Om det ikke finnes noen snublesteiner i lokalmiljøet kan det vurderes å planlegge en tur til nærmeste by eller sted der det ligger snublesteiner.

**Send oss gjerne bilder eller
gi en tilbakemelding på
undervisningsopplegget!**

E-post:
post@peace.no

Instagram:
Nansenpeace

Planlegging av byvandringen

- Les gjennom hele opplegget. Gjør deg kjent med snublesteinsprosjektet og de tre postene med tilhørende øvelser som er beskrevet.
- Forbered en fremstilling av personene snublesteinene er nedsatt for. Elevene bør ikke kun få et bilde av personene som offer. Det blir derfor viktig å få med alt som kan fortelle hvordan de levde livene sine før de ble myrdet.
- Planlegg en vandrerute i egen by og finn aktuelle stopp. Først, finn ut om det finnes snublesteiner og hvor denne/disse er plassert i deres lokalmiljø ved å søke på snublestein.no.
- Deretter, finn andre aktuelle stopp for vandringen. Alle de tre postene med tilhørende øvelser i opplegget kan kombineres både med en snublestein eller med et annet minneste. Det er helt opp til deg som lærer hvordan du vil legge opp ruten. Eksempel: Vandreruten på Lillehammer inkluderer, i tillegg til snublesteiner, et minneste for falne norske soldater under andre verdenskrig, der det hvert år under markeringen av 8. mai blir nedlagt krans. Elevene gjennomfører først øvelsen Fire hjørner (post 3), som følges opp med en samtale om hvorfor det ikke nedlegges krans til minne om de jødiske ofrene. Hva gjør dette med hvilke historier vi fortsetter å fortelle, og hvilken forankring deres skjebner har fått (eller ikke fått) i lokalhistorien?
- Vi estimerer 75–90 min. for å gjennomføre alle tre poster med tilhørende øvelser. Dette inkluderer ikke vandretid til og mellom postene.
- Rekkefølgen på øvelsene er vår anbefaling. Erfaringen vår er at det fungerer godt å begynne med et blick på egen elevgruppe og den enkeltes sammensatte identiteter (post 1), før man beveger seg mot de mer alvorlige temaene. Rekkefølgen kan endres.

Veiledning for de tre postene

I beskrivelsen av hver post er det brukt ulike begreper:

Tidsestimat

Tema

**Vandre
til neste post**

- **Intro/gjennomføring:** Forslag til hvordan man kan introdusere og gjennomføre temaet og øvelsen.
- **Spørsmål:** Forslag til åpne spørsmål som stilles til elevene før, under eller etter en øvelse.
- **Budskap:** Poenger vi ønsker å få frem i samtalene med elevene. Læreren kan gjennom gode spørsmål hjelpe elevene å komme på sporet av dette, eller supplere selv.
- **Overgang:** Overgang enten fra en øvelse til et budskap eller fra en øvelse til en annen øvelse.

Bilder bidrar til å menneskeliggjøre. Om det finnes bilder av de jødiske ofrene det er satt ned snublesteiner for så oppfordrer vi til å ta med dem under vandringen.

POST 1: Oppstart

Ca. 10 min

Snublesteiner

Introduksjon

I dag skal elevene lære om snublesteiner og jødene som bodde på deres hjemsted under den andre verdenskrig. Elevene skal prøve ulike øvelser og vi skal snakke om temaer som identitet, rykter og fordommer.

Spørsmål

- Har noen hørt om snublesteiner?
- Hvorfor tror dere de kalles snublesteiner?
- Hvorfor tror dere steinen(e) er nedlagt akkurat her?
- Visste dere at det bodde jøder i hjembyen deres under andre verdenskrig?

Budskap

Den første snublesteinen ble lagt ned i 1994 i Tyskland av kunstner og grunnlegger av snublesteinprosjektet Gunter Demnig. Snublesteiner settes ned som minnesmerker for ofrene for nazismen under andre verdenskrig. Steinene er formet som en brostein og støpes ned i fortauet på steder der ofrene bodde, arbeidet, eller ble arrestert før de ble deportert og myrdet.

Hovedbudskapet, slik kunstneren formulerer det, er hentet fra jødisk tradisjon, hvor det heter seg at et menneske er ikke glemt før dets navn er glemt. Altså: et menneske dør to ganger. Den første gangen er når hjertet slutter å banke. Den andre gangen er når navnet til den døde sies, leses eller tenkes på for siste gang. Det er denne siste døden Demnig har satt seg fore å utsette. Siden er det blitt lagt ned over 75 000 snublesteiner i 26 land i Europa. I Norge er det nedlagt over 700 snublesteiner.

I 2022 ble siste snublestein i Norge satt ned. Da vil alle jødiske ofre fra Norge, som det er mulig å legge ned en snublestein for, ha fått en snublestein. Derfor er det svært sannsynlig at når elevene skal reise til andre byer i Norge eller i Europa at dere vil «snuble» over en eller flere snublesteiner.

Hver snublestein representerer altså én person. Snublesteinene inviterer byens befolkning og fremtidige generasjoner til å bli kjent med historiene i sin egen by. Hva var det som skjedde? Hvem var menneskene? Hvordan var byen vår i deres samtid? Når vi «snubler» over steinene blir vi påminnet om at dette var menneskeskjebner og at Holocaust foregikk også her, ikke bare et sted langt borte. Steinene hjelper oss også å reflektere over konsekvensene av fordommer, hat, antisemittisme, rasisme og anti-demokrati.

Overgang

Før elevene lærer mer om snublesteinen(e) som ligger i vår by, skal vi starte med en øvelse som heter 12 utsagn.

POST 1: Øvelsen “12 utsagn”

Ca. 15 min

Identitet

Gjennomføring

Finn et sted med litt plass. Under øvelsen skal elevene gå til høyre eller venstre avhengig av hvordan utsagnene under stemmer for dem. Utsagnene kan endres og lærer står fritt til å tilpasse disse til elevene. Merk! Dette er ment å være en mild og generell inngang til tematikken om identitet.

De som...

- ... har søsken går til høyre, de som ikke har søsken går til venstre
- ... har blå øyne går til venstre, brune øyne til høyre, grønne i midten
- ... liker å svømme/bade til venstre, de som ikke liker å svømme/bade, til høyre
- ... liker å lese bøker/ tegneserier går til høyre, de som ikke liker det går til venstre
- ... føler seg religiøse til venstre, ikke religiøse til høyre, litt usikre i midten
- ... liker å se på serier går til venstre, de som ikke liker det går til høyre
- ... liker Taylor Swift til høyre, de som ikke liker Taylor Swift, til venstre
- ... liker å spille eller se på fotball går til venstre og de som ikke liker går til høyre
- ... har foreldre som ble født i et annet land enn Norge går til venstre og de som ikke har det går til høyre
- ... har en eller flere foreldre som ble født i et annet land enn Norge går til venstre og de som har foreldre kun født i Norge går til høyre (NB: Om man er komfortabel med denne)
- ... kan 1-2 språk går til venstre, de som kan 3 eller flere går til høyre.
- ... tror på skjebnen (alt skjer av en grunn) går til høyre, de som ikke tror det går til venstre.

Spørsmål

- Ble noen stående på samme sted hele tiden?
- Ble dere stående med de samme menneskene hele tiden?
- Sannsynligvis svarer svært få at de ble stående på samme sted og med de samme elevene hver gang: Hva kan dette si om vår identitet?
- Hvorfor tror dere vi starter med en slik øvelse?

Budskap

Denne øvelsen handler om identitet. Identitet handler om hvem vi er, hvem vi tilhører, hvilke verdier vi står for, og hvordan vi ser på oss selv. Det er lite som er synlig ved vår identitet. For eksempel kan vi ikke se på en person om de har søsken, liker å svømme eller høre på Taylor Swift. Derfor er vi alle sammen mye mer enn det som er synlig på oss. Vi har alle sammensatte identiteter som gjør at vi har ulike ting til felles med ulike mennesker. Det betyr at vi kan tilhøre flere grupper samtidig. Kanskje elevene har mer til felles med mennesker de ikke trodde de delte noe til felles med? Mangfold og ulikheter er derfor det normale, ikke unntaket.

Overgang

Vi har snakket om identitet, og at alle er mer enn det som er synlig for oss. Samtidig finnes det mange eksempler på at vi dømmer hverandre på grunn av utseende, kultur eller religion. Dette var også tilfellet for jødene som det er nedsatt snublesteiner til minne om. De var mennesker med ulike identiteter. Noen var født og oppvokst i Norge, mens andre kom fra forskjellige land, snakket forskjellige språk, var i ulik alder og hadde forskjellige jobber og hobbyer. Noen var ekstroverte, andre var introverte. Noen hadde god råd, mens andre hadde lite penger. Noen hadde store familier og noen hadde en liten familie, eller var alene. Noen var religiøse, andre ikke.

Men det de alle hadde til felles var at de hadde fått merkelappen "jøder" på grunn av fordommer mot kun én del av identiteten deres. En av disse var... [finn informasjon om aktuell person på snublestein.no og fortell historien til personen].

Vandre til neste post

POST 2: Øvelsen “hviskeleken”

Ca. 15 min

Identitet

Gjennomføring

Elevene deles i grupper på ca. 8–10. Gruppene stiller seg opp i rekker. Den første eleven i alle rekkene får lese en nedskrevet setning som de skal hviske videre til neste elev. Dette fortsetter helt til den siste eleven i rekken. Etter alle gruppene er ferdige kan gruppene sammenligne sluttsetningen. Merk at hver elev bare får si setningen én gang til eleven ved siden av og at stikkordet er at de skal hviske. Hviskeleken gjennomføres i to runder med to ulike setninger.

Forslag til setninger:

Setning 1: «Av tusen mennesker tenker 75 prosent på en rød spade.»

Setning 2: «14-åringer i Aurland driver med salg av snop for å bli rike.»

Spørsmål og budskap

- Hva skjedde egentlig under hviskeleken?
- Gjennom leken ser vi hvordan et ord eller en setning blir endret, tolket og kan bli fullstendig forandret før det.
- fortelles videre. Det kan også bli til noe folk tror på. Det er også slik rykter og fordommer kan starte.
- Vet dere hva fordommer er?
- Fordommer er noe alle har i større eller mindre grad. En fordom er å tro noe negativt om andre uten å vite om dette er sant. Ofte så har vi fordommer mot mennesker som vi bare har «hørt noe om», men som vi ikke kjenner. Øvelsen viser viktigheten av å forstå hverandre og se hverandre som sammensatte mennesker med mangfoldige identiteter. Den viser også hvor lett fordommer kan spres, utvikles, skape frykt og hat om vi ikke er bevisste.

Overgang

Jødene hadde blitt dårlig behandlet i Europa i flere hundre år. Kirken spilte en viktig rolle i spredningen av antisemittiske tanker. Jøder fikk ikke lov til å oppholde seg i Norge før 1851. Fordommer mot jøder var vanlig, og mange spredte rykter om dem, selv om de fleste aldri hadde noensinne hadde møtt en jøde. Selv om ryktene ikke stemte så ble de aldri helt borte. Språkbruk var med å forsterke ryktene og fordommene mot jødene. Slike skjellsord brukes fremdeles, både i skoler og i kommentarfelt på sosiale medier. For eksempel er skjellsordet «jævla jøde» mye brukt i norske skoler i dag.

Liknende skjellsord brukes også om andre minoriteter. Det er spesielt vanskelig for minoriteter å bli kvitt rykter/fordommer fordi de er i mindretall det er heller ikke minoritetenes ansvar. I Norge er det i underkant av 2000 jøder, derfor har flertallet i Norge aldri møtt en person med jødisk bakgrunn. Hvis vi som samfunn ikke er bevisst hvordan vi snakker om minoriteter, kan rykter lett få fortsette til de blir fastlåste fordommer og kan utvikle seg til hat. [snublestein], og de andre jødene som vi har satt ned snublesteiner til minne om, ble alle mest sannsynlig møtt med sterke fordommer som etter lang tid utviklet seg til å bli hat.

Dette var også tilfellet for... [finn informasjon om aktuell person på snublestein.no og fortell historien deres]

Vandre til neste post

POST 3: Øvelsen “fire hjørner”

Minimum 30 min.
slik at alle får snakket

Samtalefellesskap

Utstyr: Fire ark, hvert ark har et ord: ENIG, UENIG, KANSKJE, VET IKKE.

Gjennomføring

Plasser arkene med ordene ENIG, UENIG, KANSKJE, VET IKKE på fire ulike hjørner. Si til elevene at det vil bli lest opp en påstand. Etterpå skal de bevege seg til det av hjørnene som stemmer best med deres reaksjon eller mening. KANSKJE betyr at man har nok informasjon, men er usikker på hva man mener. VET IKKE betyr at man ikke har tilstrekkelig med informasjon til å bestemme seg.

Elevene skal bestemme hjørne selv og ikke følge etter venner eller flertallet. Elevene må begrunne hvorfor de gikk til sitt hjørne. Det kan stilles oppfølgingsspørsmål både til elevene, men elevene kan også stille spørsmål til hverandre. Det oppfordres til å bytte plass om meningene deres endres underveis. Når første påstand er ferdig, gå til neste påstand og repeter prosessen.

*Vi har laget to eksempler på påstander. **Påstand 1** er mer konkret. **Påstand 2** krever et høyere refleksjonsnivå. Velg den påstanden som passer elevgruppen best.*

Påstand 1: En av disse to

1. Befolkningen i [stedet der dere bor] kunne reddet jødene
2. Befolkningen i [stedet der dere bor] hadde ikke ansvar for å hjelpe jødene.

FAKTA

Dette kan formidles til elevene før første påstand fremmes, eller benyttes i oppfølgingsspørsmål til elevene.

Forutsetningene for deportasjonen av jøder i Norge var en ekstrem antisemittisk okkupasjonsmakt med norske hjelpere, som aldri ville ha kommet til makten om ikke landet hadde blitt okkupert, og demokratiet satt til side. Høsten 1942 var ikke lokalbefolkningen klar over nazistenes plan om å drepe alle jødene.

I Norge flyktet rundt 60 prosent av den jødiske befolkningen. I Danmark, ett år senere, flyktet 95 prosent av den jødiske befolkningen. Nesten ingen av disse flyktet helt på egen hånd, og de aller fleste fikk hjelp av flere personer etter at de kom i dekning. Kan tallene fortelle oss at dansker var mer villig til å hjelpe sine jødiske landsmenn? I Norge var det dødsstraff for å hjelpe, mens i Danmark kunne man maksimalt få tre måneder i et dansk fengsel for samme handling. Hvor mye kan det ha spilt inn?

Spørsmål

- Hvorfor er du (enig, uenig, kanskje, vet ikke) til at befolkningen kunne ha reddet jødene/ikke hadde ansvar for å hjelpe jødene?
- Om elevene går til KANSKJE eller VET IKKE, spør om hva som er årsaken til at de er usikre eller hvilken informasjon de mangler for å havne på enig eller uenig.
- Hva betyr det å hjelpe? (Det som fører til at noe blir bedre.)
- Hva betyr det å ta ansvar? (Forpliktelse til å gjøre noe, gjerne fordi man tror det er riktig.)
- Tror dere alle i [stedet dere bor] ønsket å redde eller hjelpe jødene?
- Kan fordommer mot jøder ha påvirket hvordan befolkningen snakket om eller behandlet jøder på den tiden? Hvordan da?
- Hvilken sammenheng ser dere mellom fordommer og likegyldighet?
- Hva betyr likegyldig? (Å ikke bry seg eller ikke være interessert)

- Hvorfor kan likegyldighet være like farlig som hat for den som utsettes for det? Har dere eksempler på at det kan skje i skolegården?
- Kan det ha hatt en betydning at det nylig var blitt innført dødsstraff for å hjelpe noen å flykte?
- Hvordan kan vi vite om naboer var likegyldige eller bare redde?

Påstand 2: En av disse to

1. Alle kan bidra til å begrense spredning av rykter og fordommer
2. Befolkningen i [stedet der dere bor] har ikke ansvar for å hjelpe grupper som blir møtt med fordommer i dag.

Spørsmål

- Hvilke fordommer kan vi ha mot mennesker eller grupper som lever blant oss i dag?
- Kan dere se eksempler i vårt samfunn på at slike fordommer har utviklet seg til hat?
- Kan dere se eksempler i skolegården på at det finnes fordommer?
- Hvorfor er det viktig å snakke om fordommer/ bryte ned fordommer?
- Hva kan vi gjøre på skolen/klassen for å hindre rykter og fordommer fra å spre seg?
- Hvorfor er det så vanskelig å ikke spre rykter og fordommer?
- Hvorfor tror dere vi bruker disse ordene som skjellsord fortsatt, for eksempel «jævla jøde», «hore», «muslimjævel» og «jævla homo»? Hva er historien til skjellsordene?

Budskap

Etter øvelsen kan elevene samles til en liten debrief. Spør hvordan de opplevde denne øvelsen og hvorvidt påstandene har noe til felles. Få frem at for noen leder fordommer til hat, for andre leder fordommer til likegyldighet. I begge tilfeller viderefører eller leder fordommene til at noen mennesker har det vondt og lider. Jødene i Norge under andre verdenskrig var avhengig av enkeltpersoners hjerterom, medmenneskelighet og/eller ansvarsfølelse. Dette avgjorde ofte om de ble tystet på eller om de fikk hjelp til å rømme og overleve.

Overgang

Vi har alle et ansvar for å ta vare på hverandre og behandle hverandre som vi selv ønsker å bli behandlet. Det motsatte av en fordom er at vi er nysgjerrige på hverandre, spør hverandre og aksepterer at vi er annerledes. Dette er spesielt viktig for dere som vokser opp i et Norge som er mye mer mangfoldig enn tidligere. Det betyr at vi må øve ekstra på hvordan vi kan snakke sammen med mennesker og leve sammen med mennesker som er ulike oss selv og som kanskje er uenige med oss. Dette er en viktig del av å bo i og være en del av et demokrati.

Da er vi også kommet ved veis ende i byvandringen og skal avrunde sammen.

POST 3: Avslutning

Ca.10-15 min.

Snublesteiner

Gjennomføring

Alle elevene står eller sitter i en sirkel. La elevene forsøke å oppsummere dagen. Lærer kan supplere ved behov. Løft gjerne frem hva elevene har lært tidligere og/eller at det gis anledning til å lære mer «i neste skoletime».

Budskap

I dag har elevene snakket om snublesteiner og jødene som bodde i byen deres under andre verdenskrig. Elevene har også snakket om identitet, rykter og fordommer. Grunnen til at dere har snakket om dette er at det fortsatt finnes mange fordommer i Norge som er nedarvet fra en tid langt tilbake, blant annet fra andre verdenskrig. Disse fordommene er det viktig at vi blir bevisste på slik at vi ikke viderefører dem til nye mennesker. Husk at alle har fordommer, uansett hvem man er i verden. Det viktigste er at vi blir bevisste på disse fordommene, og bidrar til å hindre videre spredning av dem.

Avslutningsvis kan lærer be alle elevene om å si en ting hver som de har lært eller som har gjort inntrykk og som elevene tar med seg fra byvandringen.

Takk for i dag!

